

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ: ಒಂದು ಅವಲೋಕನ

ಡಾ.ಅನಿತ ಟಿ

ಇತಿಹಾಸ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗೊಂಡ ನಮ್ಮ ದೇಶವು ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಹಿ ಘಟನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ದೇಶಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಹೃದಯಿಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಪಣಕ್ಕೆ ಇಡಬೇಕಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಇತಿಹಾಸ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ದಿಕ್ಕನ್ನೆ ಬದಲಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ತ್ಯಾಗಮಯಿ ಮಹಿಳಾ ಮಣಿಗಳ ಜೀವನಗಾತೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಸೋತಿದ್ದೇವೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಿಚ್ಚು' ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರದೇ ಪ್ರತೀ ಹಳ್ಳಿ-ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲೆಮರೆ ಕಾಯಿಯಂತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹುತಾತ್ಮರ ಯಶೋಗಾಥೆಗಳು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವಸಂತಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿರುವ ಭಾರತೀಯರಾದ ನಾವು ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಇವರೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೆಡೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮಿಕಿದ ಮಹಾನೀಯರ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು ಇಂದಿನ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಿದವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಹೋರಾಟ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ತ್ಯಾಗ, ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವನೆ, ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಪರಕೀಯರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತದ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿ, ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲೇಬೇಕು ಎಂಬಂತಹ ಧೃಡವಾದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ

Please cite this article as: ಅನಿತ ಟಿ. (2024). ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ : ಒಂದು ಅವಲೋಕನ. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರಿಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, ಸಂಪುಟ-5, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ-2, ಪು.ಸಂ. 34-44.

ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಂತಹ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೇಗೆ ಹೋರಾಡಿದಲ್ಲಿ ಭಾವವಹಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತಹ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ : ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ – ಒಂದು ಅವಲೋಕನ ಎಂಬ ವಿಷಯ ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ

- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಅವರ ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಬಲಿದಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.
- ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಾವು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು.
- ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಾಡು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.

ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ

ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗೊಂಡ ನಂತರ ದೇಶವು ಹಲವು ಹೊಸತುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಹಲವು ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವೂ ಕೂಡ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬುದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೇಗೆ ಮುಖ್ಯವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬುದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಎಂಬುದು. ಮನು ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ “ಯಂತ್ರ ನಾರ್ಯಂತೋ ಪುಜ್ಯಂತೋ ರಮಂತೇ ತತ್ರದೇವತಃ” ಎಂಬುದು ನಾರಿಯ ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಶೌರ್ಯದ ಸಂಕೇತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಭದ್ರತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಕೆಗೆ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಿಲುವು ಇಡೀ ನಾಡಿನದಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯವರ ತತ್ವಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪ್ರೇರಕ ಅಂಶಗಳಾದವು. ಹೀಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಅವರನ್ನನು ಹುರಿದುಂಬಿಸ ತೊಡಗಿದರು.

ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸಹ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರ ಮತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಿಲುವುಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಉದಾತ್ತಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಇದ್ದ ಆಸಕ್ತಿ, ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದಾಗ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮವಾಗಿ ದೇಶ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಿರಲಿ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬರುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ತಾವು ಸಹ ಎಂತಹ ತ್ಯಾಗಕ್ಕಾದರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ದಿಟ್ಟ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡಂತಹ ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ. ರುಾನಿರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾಯಿ, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿ, ಕಸ್ತೂರಬಾ ಗಾಂಧಿ, ಸರೋಜಿನಿ ದೇವಿ ನಾಯ್ಡು, ರಮಾಬಾಯಿ ರಾನಡೆ, ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಕಮಲಾ ನೆಹರು ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ನಾಯಕಿಯರು ಪುರುಷರಂತೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತೆಯ ಕಾಯಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇತಿಹಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪಾಲಿಗೆ ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನವಾಗಿದ್ದ ಕಿತ್ತೂರಿನ ರಾಣಿಚೆನ್ನಮ್ಮನವರ ಧೈರ್ಯ ಸೈರ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನಾಡಿನ ವೀರ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ನವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ ನಾಯಕಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಲ್ಲಿ ನವ ಚೈತನ್ಯ ಮೂಡಿಸಿತು. ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಬಾ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಿಚ್ಚು ಮೊದಲು ಆರಂಭವಾದ ಕಾಲ ಘಟ್ಟ ಎಂದರೆ, 1857 ರ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಯಿಂದ 1947ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವ ಅಂತಿಮ ದಿನದವರೆಗೂ ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಜನಸಮಾನ್ಯರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದಂತಹ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಿಸಮವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ, ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಸೆರೆವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಅವರು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯು ಸ್ಮರಿಸುವಂತಹ ಹುತಾತ್ಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಗಾಂಧಿಜೀಯವರ ಆಗಮನದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ತರನಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರೆ.ಗಾಂಧಿಜೀಯವರ ಪ್ರವೇಶದ ನಂತರ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ “ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಮಾರ್ಗ”ವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದು ನಾಡಿನ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಒಂದು ದಾರಿ ದೀಪವಾಯಿತು. ಗಾಂಧಿಜೀಯವರ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟದ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಗಾಂಧಿಜೀಯವರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕನ ಪಟ್ಟ ತಂದುಕೊಡಲು ಕಾರಣವಾದವು.ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹೋರಾಟಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆದವು.ಹಾಗೂ ಇವರ ಈ ಆದರ್ಶ ನಿಯಮಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು.ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ, ಸವಿನಯ ಕಾನೂನುಭಂಗ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ‘ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟದ’ ಮಾರ್ಗ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸರಳತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸುಖ ಸಂತೋಷದ ಜೀವನವನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುವತ್ತ ಮುಂದಾದರು.ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ದೇಶ ಸೇವೆಗೆ ಮುಂದಾದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ಮನೆ, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸಂಸಾರಿಕ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರು ಮತ್ತು ವೀರ ವನಿತೆಯರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವಂತಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಗುಂಪುಗಳ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಬೀದಿ-ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶ ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಗುಂಪು ಮಡಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪು ದೇಶ ಸೇವೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುವಂತಹ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಜೀಯವರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು 1927ರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಸ್ವದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಕೈಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಖಾದಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಧುಗಿರಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆ.ರಂಗಯ್ಯ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ನೇತೃತ್ವದ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿತು. ಗಾಂಧಿಜೀಯವರ ಭಾಷಣದಿಂದ ಅನೇಕರು ಪ್ರಭಾವಿತರಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆ.ನಂಜುಂಡರಾವ್ ಮತ್ತು ನರಸಿಂಗ ರಾವ್ ಪ್ರಮುಖರು.

1942ರ “ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ” ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.ತುಮಕೂರಿನ ಸರೋಜಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅಮೃತಬಾಯಿಯವರುಗಳು ಇಂತಹ ಹೋರಾಟದ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ತುಮಕೂರಿನ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ 1942ರ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ ಬೃಹತ್ ಸಭೆ ನಡೆಸಿದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಶಕ್ತಿಬಲಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ವಿಚಲಿತವಾದ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸುತ್ತೋಲೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು ಆದರೆ ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಕಾವು ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು¹.

ಶ್ರೀಮತಿ ಶೇಷಮ್ಮ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರವರು 1942ರ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು 1947ರ ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಚಳುವಳಿಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಸಿದರು². ಇವರಿಗೆ ಚೆ.ಸಿ.ಭಾಗೀರಥಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸುಶೀಲಾ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರವರು ಸಾಥ್ ನೀಡಿದರು.ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದಂತೆ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕಿಯರೆಂದರೆ, ಸುಲೋಚನಾದೇವಿ ಆರಾಧ್ಯ, ಚಿನಕ ವಜ್ರದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಅಮೃತಾ ಬಾಯಿ, ಸರೋಜಮ್ಮ, ಮೀನಾಕ್ಷಮ್ಮ, ಪೊನ್ನಮ್ಮ, ನರಸಮ್ಮ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು.ಪೋಲಿಸರ ಲಾಠಿ ಎಟಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಹಾರಿಸಿದ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಮ್ಮ, ಗೌರಮ್ಮ, ಭಾಗ್ಯಮ್ಮ, ನಾಗಮ್ಮರವರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ.ಇವರುಗಳು ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಯ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧಾಟಿಯೇ ರೋಚಕ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಮೆರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಅಣಕು ಪ್ರದರ್ಶನ, ಮದ್ಯದಂಗಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡುವುದು, ಸರ್ಕಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮುಂದೆ ಪಿಕೆಟಿಂಗ್ ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕರೆ ನೀಡುವ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವೀರವನಿತೆಯರು ಎನಿಸಿದವರ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗೊಂಡಂತಹ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವಂತಹ

¹ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಎಸ್. (2009). ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ, ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್. ಪುಟ94

² ಪ್ರಜಾಪ್ರಗತಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ. (2003, ಆಗಸ್ಟ್ 15).

ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ನಾಡಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರಂತೆ ನಮ್ಮ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಅನೇಕ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರು ಇದ್ದರು ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಆರಂಭವಾದಾಗ ಖಾದಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಚರಕ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ನೂಲುವ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕಿಯರು ಮತ್ತು ಬಿ.ಸಿ.ನಂಜುಂಡಯ್ಯನವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಹಿಂದಿ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿಯು ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪಕ್ಷಿ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಜೆ.ಸಿ.ಭಾಗೀರಥಮ್ಮರವರು ತುಮಕೂರಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಂಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾದ ಕರಿಮಣ್ಣೆ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸಿದ್ದನಂಜಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗಳು. ಈ ದಂಪತಿಗಳ 11 ಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆರನೇಯವರು ಭಾಗೀರಥಮ್ಮನವರು. ಶ್ರೀಮಂತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರು. ಎಂಪ್ಲೆಸ್ ಬಾಲಕಿಯರ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದರು ಮುಂದೆ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳ ನೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಓದಿನಲ್ಲಿ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಗ್ರಹಿಕೆಯ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ 1940ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರಿನ ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಫಲಿತಾಂಶ ಶೂನ್ಯಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಮ್ಮನವರನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಕಿ ವೃತ್ತಿಗೆ ನೇಮಿಸಿದರು. ಇವರ ಶ್ರಮದಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸಾಧನೆ ಮುಂದೆ ಇದೇ ವೃತ್ತಿ ಬೋಧನಾ ಅನುಭವ ಮುಂದಿನ ಜೀವನದ ದಾರಿದೀಪವಾಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸೆಳೆತ 1942 ರಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. 1942 ರ ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಚಳುವಳಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪತಿಯವರಾದ ಜಿ.ಆರ್.ಚಂಗಲರಾಧ್ಯರವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಪಾದಾರ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಕೇವಲ 20 ವರ್ಷಗಳಿರುವಾಗಲೇ ಸೆರೆಮನೆ ವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದ ಇವರಿಗೆ ಖಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹಿರಿಯ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿ ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಭೇಟಿಯಿಂದ ಹೋರಾಟದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಅಂಜಬಾರದು ಮತ್ತು ಅಳುಕಬಾರದು ಮತ್ತು ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಹಿಂತೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂಬಂತೆ ಕಿವಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎದುರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಸಿದರು ಇದು ಮುಂದಿನ ಚಳುವಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದವು.

ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಪೈದಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವ ನಾಯಕಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ

ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು ತಾವು ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವ. ಇವರ ಮಾತಿನ ದಾಟಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದಲೇ ಅನೇಕರು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಇವರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾರಾಜರು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜರ ವಿರುದ್ಧ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾದರು. ಇವರ ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಸುಶೀಲ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರದೇ ಆದ ಚಳುವಳಿಗಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ತಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಕೆ.ಸಿ.ರೆಡ್ಡಿ ಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜಾ ರಾಜ್ಯದ ಕನಸು ನನಸಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜ ಸೇವಕಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದಾಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ರೆಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಖಾದಿ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಬಡತನ ನಿವಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಮಕೂರಿನ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಕೂಡಿದ್ದ “ಭಾರತಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜ” ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಅನೇಕ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಹೊಲಿಗೆ, ನೇಯ್ಗೆ ಮತ್ತು ಗೃಹ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. “ಬಾಪು ವಿಕಾಸ ಮಂದಿರ” ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಅನೇಕ ಬಡ ಮತ್ತು ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಅವರ ಬದುಕಿಗೆ ದಾರಿ ದೀಪವಾದರು. 1962ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ವಿಜಯಿಯಾದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಶಾಸಕಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಹೀಗೆ ಹೋರಾಟ, ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾಗೀರತಮ್ಮನವರು 2012ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ 91 ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಭಾಗೀರತಮ್ಮನವರು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು.

ಸುಶೀಲಾ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹೋರಾಟಗಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಸುಶೀಲಾ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರವರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗೆ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಲುಬಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ತುರುವೇಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶ್ರೀಯುತ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಸುಶೀಲಾರವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪತಿಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿ ನಾಯಕಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಹೋರಾಟದ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪತಿ ಬಹುಕಾಲ ಮನೆಯಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟ ಎದುರಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

1942ರ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು 1947ರ ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೇರವಾಗಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ ಧೀಮಂತ ನಾಯಕಿ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶೇಷಮೃತನವರ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರದೇ ಆದ ಸಂಘವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಉಗ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಜನಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಮನೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಮತ್ತು ಭೂಗತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ತಾಣವೇ ಆಗಿತ್ತು.ದೂರದ ಊರಿನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅದೆಷ್ಟೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಇವರ ಮನೆಯೇ ಆಶ್ರಯವಾಗಿತ್ತು ಹೀಗೆ ಇವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಾಲಿನ ಮಾತೆಯಾಗಿದ್ದರು ದುರಾದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಮೂಲಕ 1957ರಲ್ಲಿ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದರು. ಇವರ ಅಗಲಿಕೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ಬರ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿತದಂತಾಯಿತು ಏನೇ ಆಗಲಿ ಸುಶೀಲಾರವರು ಓರ್ವ ಆದರ್ಶ ಸತಿಯಾಗಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ, ತಾಯಿಯಾಗಿ, ಸಮಾಜಸೇವಕಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ದೇಶಪ್ರೇಮಿ ನಾಯಕಿಯಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಇವರ ಸೇವೆ ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

ಸುಲೋಚನಾ ದೇವಿ ಆರಾಧ್ಯ

ಮೂಲತಃ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯವರಾಗಿದ್ದಹಿರಿಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಇವರು ಅಪ್ಪಟ ದೇಶಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರು ಸ್ವಭಾವತಃ ದೇಶದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಳುವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಕುಟುಂಬದ ವಾತಾವರಣ ಇವರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.ಇವರ ತಂದೆ ಮಹಾನ್ ದೇಶ ಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಹಾಗಾಗಿ ಸುಲೋಚನಾ ದೇವಿಯವರು ದೇಶ ಸೇವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಇವರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಎಂತಹ ತ್ಯಾಗಕ್ಕಾದರೂ ಸಿದ್ಧರಬೇಕು ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಬಲಿದಾನಕ್ಕೆ ಎಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿನ ಇವರ ಧೈರ್ಯವು ಇಂತ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು.ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಂತಹ ಸುಲೋಚನಾದೇವಿ ಆರಾಧ್ಯರ ಬಾಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಯಸಿದಂತೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಳುವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಂತಹ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನವರಾದ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ರೇವಣ್ಣರಾಧ್ಯರ ಸುಪುತ್ರರಾದ ಆರ್.ಎಸ್.ಆರಾಧ್ಯರವರನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ಮೂಲಕ ಒಬ್ಬ ಮಾದರಿ ನಾಯಕಿ ಎನಿಸಿದರು.

ಅಪ್ರತಿಮ ದೇಶಪ್ರೇಮಿ, ಮಹಾನ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರೂ ಆಗಿದ್ದ ಆರಾಧ್ಯರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವವರೆಗೂ ವಿವಾಹ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಈ ವಿಚಾರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತಲೆನೋವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು ಆದರೆ ತಂದೆಯವರಾದ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು 'ಷರತ್ತು ಬದ್ಧ' ವಿವಾಹ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೂ. ಆ ಷರತ್ತಿನಂತೆ ಆರಾಧ್ಯರು “ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಚಳುವಳಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ವಿವಾಹವಾಗುವುದಾಗಿ” ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದಾಗ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಆರಾಧ್ಯರ ಮೇಲೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಷರತ್ತಿಗೆ ಯಾರೂ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದ ಸುಲೋಚನಾದೇವಿಯವರು ತಮ್ಮ ದಿಟ್ಟ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮತಿ ಇದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಆರಾಧ್ಯರನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿಯುವ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಅಪಾರವಾದ ದೇಶಭಕ್ತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಆರಾಧ್ಯರವರ ಷರತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು. ಇದು ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ದೇಶದ ಮೇಲಿನ ಅಪಾರ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸುಲೋಚನಾ ದೇವಿಯವರ ಈ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಎರಡೂ ಕುಟುಂಬದವರ ಅನುಮತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ 1947 ಮೇ 25ರಂದು ಶ್ರೀಯುತ ಆರ್.ಎಸ್.ಆರಾಧ್ಯರವರನ್ನು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ವಿವಾಹವಾದರು. ಮತ್ತು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಪತಿಯು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಯವರೊಡನೆ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ “ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪತ್ರಕ್ಕೆ” ವಿವಾಹ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸಹಿ ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.'

ಕಾಕತಾಳೀಯ ಎಂಬಂತೆ ಇವರ ವಿವಾಹವಾದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆಯಿತು. ಭಾರತವು ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಜ್ಯಾತ್ಯಾತೀತ ವೈವಸ್ಥೆಯ ನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದಂತಹ ಅನೇಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಹೆಸರು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಆರಾಧ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ಹೆಸರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಮರವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. 1947 ಆಗಸ್ಟ್ 15 ರಂದು ಇಡೀ ದೇಶವೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ದಂಪತಿಗಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಆರಾಧ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ದಿನವನ್ನು ಹಬ್ಬದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವರಿಗೆ ಇಡೀದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತರೂ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾರಾಜರು ಮಾತ್ರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಲು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೋರಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಕೆ.ಸಿ.ರೆಡ್ಡಿಯವರ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ “ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆರಾಧ್ಯರವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ತೆರಳಿದಾಗ ಪತಿಯವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಸುಲೋಚನಾರವರೇ ಸ್ವತಃ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ತುಮಕೂರಿನ ಹಿರಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರಿಯರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಿ.ಸಿ.ಭಾಗೀರಥಮ್ಮ, ಸುಶೀಲಾ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ,

ಅಂಬಾಬಾಯಿ, ಅಮೃತಾಬಾಯಿ ಇವರುಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ಮಹಿಳೆಯರದೇ ಆದ ತಂಡವೊಂದನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿಕೊಂಡು ತುಮಕೂರಿನ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಪಿಕೆಟಿಂಗ್ ನಡೆಸಿದರು. ನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ವಜವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ.ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ಅನೇಕ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ ಸುಲೋಚನಾ ದೇವಿಯವರ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾದರಿ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.ಸುಲೋಚನಾ ದೇವಿಯವರು ಓರ್ವ ದಿಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದವರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಚಿನಕವಜ್ರದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ

ಇವರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಮಧುಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಿಂದ ಹೋರಾಟದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಪೌಢ ತರುಣಿ. ಹೌದು, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ಹದಿನೇಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ ನಾಯಕಿ.1947ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಭಿಸಿತು ಆದರೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ಬೇಡಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಮಧುಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಧುಗಿರಿಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರಾದ ಮಾಲಿ ಮರಿಯಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹೆಂಚೇರಪ್ಪನವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಯೊಂದನ್ನು ಆಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದರು.ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ನಾವು ದಿವಾನರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯದೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯು ಜನತೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು.ಮಧುಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಈ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರು ಮಧುಗಿರಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನತೆಯೊಂದಿಗೆ ತಂಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಜಾಥಾ ಹೋಗಲು ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿನಕವಜ್ರ ಗ್ರಾಮದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಾಟ್-ಬಾಯಾಟ್, ತಂಬುಚೆಟ್ಟಿ-ಚಟ್ಟಕಟ್ಟಿ, ಮೈಸೂರು ಚಲೋ, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಜೀ ಕೀ ಜೈ ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಾ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮೆರವಣಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮರು ಈ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿದ ನಾಯಕತ್ವ ಮಧುಗಿರಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಾಯಿತು.ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷದ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಚಿನಕವಜ್ರ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ ಹೋರಾಟದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಈಕೆಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಜನರು ಬಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು.ಹೀಗೆ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವುದು ಮಾಲಿಮುದ್ದಣ್ಣ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಮಾಲಿಮರಿಯಪ್ಪ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರಾದ ಇವರುಗಳು ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಅನಿಸದು. ಇವರ ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಧೃಢ ನಿರ್ಧಾರದ ರೀತಿ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ತ್ಯಾಗಕ್ಕಾದರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಬಲ್ಲವು ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇವರುಗಳು ದೇಶಭಕ್ತರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ದೇಶ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾಗಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ “ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ”ಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಇವರ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಹುದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಸಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬೀದಿಗೆ ಇಳಿದು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಲಾಗದೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ತುಂಬುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸಮನಿರದ ವೀರ ವನಿತೆಯರು ಗುಪ್ತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ರಹಸ್ಯ ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಜನತೆಗೆ ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಸೇವೆಗೆ ಸದಾ ಸಿದ್ಧರಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ದೇಶದಿಂದ ಹೊರ ಹೊಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬಂತಹ ಪ್ರಚೋದನಾಕಾರಿ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಹೋರಾಟಗಾರರಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದ ಮನೋಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಇವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಎನಿಸಿವೆ ಹೀಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಇವರುಗಳ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಗಾಢೆಯು ಮುಂದಿನ ಯುವಪೀಳಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಈ ಲೇಖನದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ/ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಆರಾಧ್ಯ ಆರ್.ಎಸ್. (2008). ಗಾಂಧಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಲೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.ಎನ್ (ಸಂ.). (2015). ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಪಿಡಿ. ಅಭಿಮಾನಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ಮಾಲಿಮುದ್ದಣ್ಣ (ಸಂ.) (1968). ಮಾಲಿ ಮರಿಯಪ್ಪ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಲಯ.
- ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಎಸ್. (2009). ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ. ದೇಶಪುಸ್ತಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ. ಬಿ. (2002). ಕಲ್ಪಸಿರಿ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.
- ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಎ.ವಿ. (2006). ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನ.
- ಪುಟ್ಟರಂಗಪ್ಪ ಕೆ. (2021). ತುಮಕೂರಿನ ವೀರವನಿತೆಯರು. ತುಷಾರ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಸಿದ್ದವಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ (ಸಂ.). (1970). ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ. ಗಾಂಧೀ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ.
- ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಸೆಟಿಯರ್. (2017). ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.